

ZRAKOPLOVOM ISPOD SISACKOG MOSTA

Trojica Siščana, vojni piloti Kraljevine, uspjeli su u svom naumu.

Daleko od očiju vojnih vlasti proletjeli su ispod kupskog mosta u Sisku.

Bili su to: Ivica Jaković, Zlatko Šintić i Milan Korca.

Prvi od njih, Ivica Jaković, proletio je ispod drvenog mosta (1932.), dok su druga dvojica proletjela ispod tek sagrađenog zidanog mosta (1935. godine).

PROLETIO JE IZNAD GLAVA KUPAČA

Zlatko Šintić bio je jedan od najboljih pilota zrakoplovstva Kraljevine Jugoslavije i kasnije NDH. Sudjelovao je na više natjecanja gdje je, uglavnom, zauzimao prva mjesta.

Bio je neustrašiv. Često je letio sam, bez koopilota.

Oduvijek je htio pokazati svojim sugrađanima koliko je spretan i smion. Njegov let ispod zidanog mosta preko Kupe u središtu Siska, 30. lipnja 1935. godine, samo godinu dana nakon što je izgrađen novi zidani most, oduševio je (i preplasio) sve kupče koji su se toga ljetnoga dana našli na kupalištu.

Izlazeći iz najšireg luka mosta (38 metara) i dajući pun gas motoru, Šintić je iznanadio bezbržne kupče. Šintić je ispod mosta proletio avionom Hawker Fury MK-1, čiji je raspon krila 9,14 metara. Toga dana na Zelenom brijevu održavao se Avijatičarski dan, a Šintić je iskoristio nepažnju svojih nadređenih i upustio se u smjelu avanturu.

SMJELI LET ISPOD DRVENOG MOSTA

Ivica Jaković dokazao se majci i Siščanima.

Ivica Jaković, pilot Kraljevine Jugoslavije, potom Nezavisne Države Hrvatske i kasnije SFR Jugoslavije, također je jedan od hrabrih pilota koji je proletio ispod kupskog mosta, ali Jaković je to učinio 1932. godine kada je preko Kupe još stajao drveni most. Jedan luk mosta bio je znatno širi od ostalih jer su kroz njega prolazile velike lade. Jaković je ispod mosta proletio Potezom 25, čiji je raspon krila bio nešto širi od 14 metara.

Kasnije je rekao da je morao paziti na lijevo krilo koje je od stupova mosta prošlo samo nekoliko centimetara. Svoj podvig, let ispod mosta, Jaković je učinio samo godinu dana kako je završio pilotsku školu i samostalno sjeo za komande aviona. Od leta ga nisu odvratile ni majčine molbe.

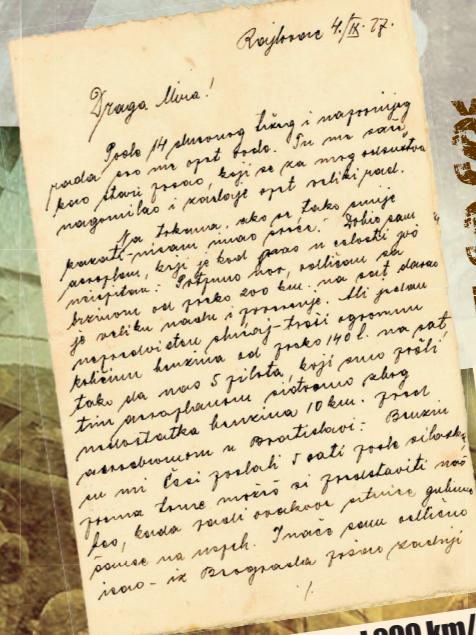

PRIJATELJIMA PADOBRANOM SPUSTIO PEČENO JANJE

Neustrašivi Zlatko Šintić

Milan Korica, jedan od više sisačkih vojnih pilota, također je preletio ispod sisačkog mosta preko Kupe. Bio je pilot u Kraljevini Jugoslaviji, a kasnije u SFR Jugoslaviji. Vozio je predsjednika Tita, kao i indijskog premijera Nehrua pri posjeti Jugoslaviji. Nema pisanih podataka o njegovom proletu ispod mosta, ali koristena su sjećanja njegove obitelji i suvremenika.

Zabilježeno da je u jednom proletu vojnim avionom, iznad Tomčevog puta u Sisku, na jednu livadu, svojim priateljima padobranom ispuštilo pečeno janje.

**ŠINTIĆEVO PISMO
SESTRI MIRI
U SISAK**

Zlatko Šintić često je pisao svojoj sestri Miri u Sisak. U jednom od pisama, od 4. rujna 1927. godine pripovijeda joj o svom letu na jednom natjecanju vojnih pilota.

Između ostalog piše da je zrakoplov nov,

da mu je brzina mu više od 200 km/sat, da troši 140 litara benzina na sat. Zhog nevremena, kiše, magle i vjetra, često je vozio na visini od 5 do 10 metara iznad tla. Deset kilometara prije Bratislave ostao je bez benzina, a česi su mu tek nakon pet sati dostavili potrebno gorivo. Ipak, Zlatko Šintić, Siščanin, bio je sretan. „Glavno je, piše on svojoj sestri Miri, da sam se vratio čitav sa svojim aeroplonom jer od 13 vratilo se u Beograd samo pet (pilota), a ostali ostadoše po putu“.

Ivica Jaković (slika lijevo), imao je samo nekoliko pedalja slobodnog prostora kada se zrakoplovom Potez 25 provlačio ispod drvenog mosta.

SISAK

PRVA JEDRILICA POLETJELA U SISKU

Pred polijetanje jedrilice: prvi s lijeva
Istvan Hosszu

ISTVAN HOSSZU,
Mađar rođen u Pečuhu
4. prosinca 1893. godine.
Bio je pilot u 1. svjetskom
ratu. Od 1916. godine po-
kušava izgraditi zračnu
jedrilicu. To mu uspijeva
u Sisku, kada prvi puta leti
29. rujna 1923. godine.

Sisak se može pohvaliti da je davne
1923. godine ovdje poletjela prva jedri-
lica na hrvatskom tlu. Prvi letovi najprije su priređeni na
Zelenom briježu, a kasnije je jedrilica
poletjela s brda Brzaj.

Istvan Hosszu, pilot u Prvom svjetskom
ratu, svoju jedrilicu počeo je graditi
u Novom Sadu, ali nije imao podršku
svoje okoline. Odlučio se preseliti u
Sisak, gdje je dočeka WW I od nekoliko
uglednijih Siščana, poduzetnika Franje
Prettnera, Mije Popovića, Đure Noršića
i dr., te Zagrepčanina inž. Vladimira
Tišme.

Jedrilica je bila kopija njemačkog
vojnog aviona Fokker Dr. 1 na kojem je
letio Hosszu.

Kada je Mijo Popović dovukao jedrilicu
na Brzaj, zakvačio ju je za vitlo na auto-
mobilu i povukao niz brdo. Jedrilica se
otkvačila na 40 metara visine. Let je tra-
jao 28 minuta. Hosszu je uspješno sletio
na staro sisačko sajmište, udaljeno oko
1700 metara.

Drugog dana jedrilica je imala udes, po-
lomila se. Spremljena je za neka bolja
vremena, ali više nikada nije poletjela.
Smjelu avanturu.

Nacrt jedrilice koju je Hosszu donio
iz Novog Sada

POMOĆ STIŽE IZ SISKA I ZAGREBA

Saznavši za projekt i za finansijske teškoće na koje je Hosszu naišao, u pomoć
uskače Hosszuov rodak, inženjer Karel Ružička iz Zagreba i šalje 150.000 kruna. Sada Hosszu
ima dovoljno sredstava za nastavak gradnje. Napušta državnu službu i posvećuje se letjelicama.
Ali, novca je uvjek nedostajalo, potrošio je krune koje mu je poslao rodak iz Zagreba.
I kada Hosszu nije bio u izlaz, razveseljava ga iznenadni poziv izvjesnog fotografa Lipovšića,
zaljubljenika u „leteće sprave“, da se preseli u Sisak.
Na nagovor Lipovšića, sisački poduzetnik Franjo Prettner šalje poruku u Novi Sad. Dat će
Hosszui, pisao je, sve potrebno za završetak izgradnje jedrilice – mehaničku radionicu i sav
alat, što Istvan Hosszu rado prihvata.
S nedovršenom jedrilicom, 1922. godine, iz Novog Sada dolazi u Sisak. Imao je i sreće – u
Prettnerovoj radionici već je radio inženjer Dragutin Komšek.

Nepoznati slikar
na ovoj je slici zabilježio
let prve sisačke jedrilice

S BRZAJA U VISINU

Nakon pada jedrilice u današnjem Naselju,
s lijeva: Istvan Hosszu, Vladimir Tišma,
Mijo Popović i nepoznati

NEDOVRŠENA JEDRILICA STIŽE U PRETTNEROVU RADIONICU

Istvan Hosszu

Nedovršena i rastavljena jedrilica 1922. godine stiže u Sisak. Dio dijelova
ponovno je izrađen, sada od boljeg materijala i po poboljšanim proraču-
nima i nacrtima Vladimira Tišme. Kod preinake jedrilice i dalje su zadrža-
na tri para krila. Raspon najvećeg (srednjeg) krila iznosio je šest metara.
Trup je bio dugačak pet metara. Ispod trupa, na prednjem dijelu, bili su
montirani kotači bicikla, koji su nabavljeni u Grazu. Sjedalo pilota bilo je
ispred krila. Zanimljivo je da su trup i krila bili obloženi posavskim doma-
ćim platnom. Letjelica je bila završena koncem kolovoza 1922. godine.
Već u rujnu te godine, Hosszu je prijavio jedrilicu za natjecanje u Londo-
nu, ali na put nije otisao iz nepoznatog razloga.

Saznavši za Hosszuov rad, zanimanje za gradnju jedrilice pokazala su i
neka poduzeća iz inozemstva i za otkup nacrtala veliki novac, što, naravno,
Hosszu nije prihvatio.

Žitelji Siska ne slute s čime se mogu ponositi. Naime, davne 1923.
godine, kada je Hosszu sagradio svoj „leteći zmaj“, iznad Brzaja je
Srba, Hrvata u Slovenaca...
Iako neki ne priznaju taj let, već prvi let jedrilicom pripisuju Zagrebu
i 1930-oj godini, svjedočanstva i novinski napis i nedvojbeno govore
da je u Sisku, pet godina nakon završetka Prvog svjetskog rata (i
poletjela prva jedrilica. O tome piše i u „Hrvatskoj enciklopediji“.
Najuspješniji let bio je onaj s Brzaja, 29. rujna 1923. godine. Tom
dogadaju svjedočili su ugledni Siščani – Petar Colussi, Đuro Noršić,
Dragutin Komšek i Mijo Popović.

U SISAČKOJ GIMNAZIJI PRVI MODELARSKI KRUŽOK

Franjo Žuk privukao je stotine
učenika u aeromodelarski kružok

Jedrilica je bila smještena u
željezničkoj ložionici.

Odmah nakon osnivanja Aerokluba „Naša krila“ (1934. godine) u sisačkoj gimnaziji počeo
je s radom modelarski kružok. Voditelj je bio student tehnike Franjo Žuk, kasnije omiljeni
stava. Kuma je bila gospođa Justina Popović, supruga tadašnjeg sisačkog gradonačelnika i
poduzetnika Mije Popovića.

Za samo nekoliko mjeseci članovi modelarskog kružoka izradili su dovoljno modela jedri-
lica, pa je 23. rujna 1934. godine održano prvo natjecanje na Zelenom Briježu, gdje je bio
pričuvni aerodrom zrakoplovstva Kraljevine Jugoslavije. Nastupili su modelari iz nekoliko
gradova.

U izvještu Državne realne gimnazije Sisak, za godinu 1936/37, stoji da je u modelarskoj sek-
ciji „rad intenzivno nastavljen i da je u sekcijsi upisano 156 polaznika gimnazije“.

Sigurno je da su osnivanje aerokluba, a potom i „Avijatičarski dani“ bili presudni za zanima-
će mlađih za letenje.
Sisačka gimnazija i druge srednje škole, poslije Drugog svjetskog rata, dale su mnogo mla-
dih modelara, jedriličara, padobranaca i motornih pilota.